

ОСОБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

*Калініченко О. В., к. е. н., доцент
Полтавська державна аграрна академія*

Підприємництво, як форма господарювання, є невід'ємною складовою ринкової економіки, її самостійним сектором, ефективність якого значною мірою впливає на темпи економічного розвитку національної економіки України.

Підприємництво як економічне та соціальне явище пройшло шлях історичного розвитку, на кожному етапі його сутність відображала характерні риси відповідної епохи. У давні та середні віки основними напрямками підприємницької діяльності були фермерство, ремісництво, купецтво та мореплавство. З переходом від натурального господарства до товарного виробництва основною сферою підприємницької діяльності стає матеріальне виробництво.

Вперше в економічній літературі термін “підприємець” з’явився у “Всесвітньому словнику комерції” (Париж, 1723 р.), де вказувалося, що підприємець – це особа, яка бере на себе зобов’язання з виробництва або будівництва об’єкта.

Мета функціонування підприємництва – задоволення суспільних потреб та одержання прибутку.

Традиційно існують класична та інноваційна моделі підприємництва з альтернативним варіантом їхнього поєднання.

Класична модель підприємницької діяльності незмінно орієнтується на найефективніше використання наявних ресурсів підприємства.

Інноваційна модель підприємництва передбачає активне використання переважно інноваційних організаційно-управлінських, техніко-технологічних та соціально-економічних рішень у різних сферах підприємницької діяльності.

Характер підприємницької діяльності, етапи її розвитку та вплив на національну економіку країни залежать від об’єктивних умов, які створює суспільство.

У розвитку підприємницьких відносин в Україні виділяють чотири етапи: 1) кінець XIX – початок XX ст.; 2) з 1921 до початку 30-х рр.; 3) з 1986 до 1991 рр.; 4) з 1991 р. по сьогоднішній день.

Основними умовами функціонування підприємницької діяльності є:

– наявність прав власності на засоби виробництва, його продукт та дохід;

– наявність свобод (в рамках чинного законодавства) та прав (вибір виду господарської діяльності, планування джерел фінансування, доступ до ресурсів, організація й управління, збут продукції тощо);

– правова захищеність підприємців;

– державна підтримка підприємництва в галузі фінансового та матеріально-технічного забезпечення;

– наявність конкурентного середовища у національній економіці;

– наявність сприятливого психологічного клімату серед населення.

Згідно Господарського кодексу України, підприємництво – самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних та соціальних результатів [1].

Підприємництво є господарською діяльністю – діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність [1].

Суб'єктами підприємництва можуть бути:

– громадяни України, інших держав, особи без громадянства не обмежені законом у правоздатності або дієздатності;

– юридичні особи всіх форм власності, встановлених Законом України “Про власність”;

– об'єднання юридичних осіб, які здійснюють діяльність в Україні на умовах угоди про розподіл продукції [1; 2].

Об'єктом підприємництва є певна діяльність у сфері виробництва продукції або надання послуг для одержання доходу. Величина доходу залежить від того, як підприємець організував свою діяльність, врахував усі чинники.

Підприємницька діяльність охоплює виробничу, торговельну, закупівельну, посередницьку, консультаційну, комерційну, інвестиційну, фінансову діяльність та надання послуг.

Підприємницька діяльність ґрунтується на: 1) мобілізації грошових коштів, персоналу, матеріальних (нематеріальних) та інформаційних ресурсів; 2) ефективній організації виробництва, матеріально-технічного забезпечення і збуту, маркетингу; 3) інновації (новаторстві), що включає винахідництво, використання нових ідей на творчій основі.

В Україні існують такі напрямки підприємницької діяльності:

- виробниче підприємництво – здійснює виробництво товарів, надає послуги, інформацію, створює духовні цінності;
- комерційне підприємництво – гуртова і роздрібна торгівля, купівля-продаж товарів та надання послуг;
- фінансове підприємництво – охоплює грошово-кредитні відносини;
- страхове підприємництво – передбачає гарантії страхувальнику: компенсацію за певну плату можливого збитку, завданого майну, цінностям, життю;
- посередницька діяльність – комерційне посередництво у здійсненні торговельної діяльності, операцій з цінними паперами.

Важливою формою підприємницької діяльності є франчайзинг – надання права на виробництво або збут продукції (надання послуг), а також практичної допомоги у справі організації підприємницької діяльності [3, с. 14].

Сучасні тенденції розвитку світової економіки відзначається розширенням міжнародної підприємницької діяльності, що здійснюється через торговельну, виробничу, науково-технічну, сервісну та іншу взаємокорисну співпрацю суб'єктів господарювання декількох країн.

Міжнародним спільним підприємством вважається організаційно-правова форма поєднання зусиль різнонаціональних партнерів у сферах інвестування, управління, виробництва продукції чи надання послуг, торгівлі, використання доходів, розподілу підприємницьких ризиків [3, с. 14].

Таким чином, підприємництво формує конкурентне середовище для суб'єктів господарювання різних видів економічної діяльності, покращує економічний та соціальний розвиток України.

Література.

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Калініченко О. В. Економіка підприємства. Практикум: [навчальний посібник] / О. В. Калініченко, О. Д. Плотник – К.: Кондор, 2012. – 600 с.
3. Про власність: Закон України від 7 лютого 1991 р. № 697-ХІІ. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/885-12>.